

Verbaalne vaenamine ja vihakuriteod seksuaalvähemuste (LGBT) hulka kuuluvate isikute vastu

Inimväärikus on puutumatu. Seda tuleb austada ja kaitsta.

Igäihel on õigus kehalisele ja vaimsele puutumatusel.

Euroopa Liidu põhiõiguste harta (artikkel 1 ja artikli 3 lõige 1)

Verbaalne vaenamine on vihkamise, diskrimineerimise või vaenu õhutamine teise inimese vastu, mis on ajendatud eelarvamusest selle inimese suhtes tema teatava eripära, näiteks seksuaalse sättumuse või soolise identiteedi tõttu.

Vihakuritegu on füüsiline või verbaalne rünnak teise inimese vastu, mis on ajendatud eelarvamusest selle inimese suhtes tema teatava eripära, näiteks seksuaalse sättumuse või soolise identiteedi tõttu.

Homofobia on irratsionaalne hirm teise inimese ees põhjusel, et see inimene on homo- või biseksuaalne mees või naine.

Transfoobia on irratsionaalne hirm teise inimese ees põhjusel, et see inimene väljendab oma soolist identiteeti teisiti, kui on tema sünnipärane sugu, tehes seda näiteks hormoonravi, operatsioonide, riietuse või kosmeetika abil.

Vihakuritegudest ja verbaalsest vaenamisest põhjustatud hirm ja ähvardused takistavad homo-, bi- ja transseksuaalidel (rahvusvaheline lühend LGBT) ühiskonnas täiel määral osalemast. LGBT-kogukonna verbaalne vaenamine ja nende vastu suunatud vihakuritegude ulatus Euroopa Liidu liikmesriikides ei ole teada, sest enamik liikmeriike ei kogu neid andmeid. Teatavad uuringud viitavad siiski sellele, et mõnes liikmesriigis on kuni 50% LGBT-kogukonda kuuluvatest inimestest langenud verbaalse vaenamise ja vihakuritegevuse ohvriks. Euroopa Liidu ühtse korra puudumisel kohaldavad liikmesriigid verbaalse vaenamise ja vihakuritegude suhtes erinevaid lähenemisviise.

Uuringud näitavad, et verbaalsest vaenamisest ja vihakuritegudest sageli ei teatata. Osaline põhjus on selles, et ohver ei taha oma seksuaalset sättumust õiguskaitseorganitele avaldada. Mõnes liikmesriigis on juurutatud n-õ teatamine kolmanda isiku kaudu, mis võimaldab kuritegudest teatada ka mujal kui politseijaoskondades ning inimestele, kes ei ole politseinikud.

Verbaalse vaenamise kriminaliseerimine

Kaheteistkümnes liikmesriigis (Belgia, Taani, Saksamaa, Eesti, Hispaania, Prantsusmaa, Iirimaa, Läti, Madalmaad, Portugal, Rumeenia ja Rootsi) ning ka Põhja-Iirimaa Ühendkuningriigis loetakse vihkamise, vägivalda ja seksuaalsel sättumusel põhineva diskrimineerimise õhutamist kuriteoks.

Neljas liikmesriigis (Austria, Bulgaaria, Itaalia ja Malta) on teatavate rühmade verbaalne vaenamine kuritegu, kuid LGBT-kogukonda nende seas ei ole. See raskendab seaduste kohaldamist homofobiajuhtumite korral.

Ülejäänud liikmesriikides ei loeta LGBT-kogukonda kuuluva inimese verbaalset vaenamist otseselt kuriteoks, kuid õigusaktide sõnastus on üldine ning seda saab nende inimeste kaitseks kasutada.

Vihakuriteod

Kõik liikmesriigid käsivad füüsilisi rünnakuid kuritegudena. Suuremas osas liikmesriikidest saab karistust karmistada selliste kuritegude puhul, mis on ajendatud eelarvamusest näiteks rassi või usutunnistuse suhtes (raskendav asjaolu). Samas ei ole Euroopa Liidu õigusaktides nõutud, et liikmesriigid loeksid homfoobiat või transfoobiat kuritegusid raskendavaks asjaoluks.

10 liikmesriigis (Belgia, Taani, Hispaania, Prantsusmaa, Madalmaad, Portugal, Rumeenia, Soome, Rootsi ja Ühendkuningriik) on homfoobia ja transfoobia raskendavaks asjaoluks, kuid mõnes liikmesriigis kehtib see vaid teatavate kuritegude puhul.

15 liikmesriigis (Bulgaaria, Tšehhi Vabariik, Saksamaa, Eesti, Hispaania, Iirimaa, Itaalia, Küpros, Leedu, Luksemburg, Läti, Malta, Austria, Sloveenia, Slovakkia) ei ole homfoobia ja transfoobia raskendavate asjaoludena selge sõnaga määratletud. Samas neist kuues (Tšehhi Vabariik, Saksamaa, Läti, Malta, Austria ja Slovakkia) esineb vihakuriteo mõiste õigusaktides ning seega on võimalik, et seal arvestatakse homfoobiat ja transfoobiat raskendava asjaoluna.

ÕIGUS VÕRDSELE KAITSELE

28. novembril 2008 võttis Euroopa Liit vastu raamotsuse rassismist ja ksenofoobiast ajendatud verbaalse vaenamise ja vihakuritegude kohta (ELT L 328/2008). On vaja, et Euroopa Liit kaaluks samasuguste õigusaktide vastuvõtmist ka homfoobiast ja transfoobiast ajendatud verbaalse vaenamise ja vihakuritegude puhul, et kaitsta LGBT-kogukonda kuuluvaid inimesi kõikides liikmesriikides.

Teabeleht põhineb kahel aruandel: „Homfoobia ja diskrimineerimine seksuaalse sättumuse alusel Euroopa Liidu liikmesriikides: 1. osa – õiguslik analüüs“, mille Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet (FRA) avaldas 2008. aasta juunis, ja „Homfoobia ja diskrimineerimine seksuaalse sättumuse ja soolise identiteedi alusel Euroopa Liidu liikmesriikides: 2. osa – sotsiaalne olukord“, mis avaldati 2009. aasta märtsis.

Aruande täistekst on FRA veebilehel <http://fra.europa.eu>
Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti kõiki väljaandeid saab tellida ameti veebilehe kaudu tasuta.

Lahtiütlus

Küsimuste tekkimisel käesoleva tõlke kohta kasutage palun ingliskeelset versiooni, mis on selle dokumendi algvariant ja ametlik versioon.